

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Deseño de Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Título Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Escenografía
ITINERARIO	
CURSO	2º
CRÉDITOS ECTS	2
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADORA	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez Horario titorías: Contacto: alejandra.montemayor@edu.xunta.gal
DESCRICIÓN	Estudo da natureza da luz e os seus aspectos físicos. Coñecemento de magnitudes e principios fundamentais. Estudo das fontes de luz. Fundamentos teóricos e prácticos do equipo técnico preciso na iluminación teatral. Entedemento das modificacións da características psicofísicas do personaxe a través da luz. Introducción ao manexo da cor na iluminación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	Aconséllanse os desenvolvidos no 1º curso de Escenografía
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Portugués ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos.
T13	Buscar a excelencia e a calidade na súa actividade profesional.
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
EE1	Concibir as ideas e propostas que fundamentan a creación do deseño, explorando a dinámica do espazo, do corpo e da luz, valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
EE2	Proxectar a composición do deseño a través do uso do coñecemento dos procedementos técnicos e de representación.

EE5	Estudar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire ás metodoloxías de traballo como á renovación estética.
------------	--

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz.	T2, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física.	T2, T8, X6
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, o/a escenógrafo/ a, o/a figurinista e o/a director/a de escena.	T3, T8, T13, EE5
4. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados.	T8

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O ollo humano	1. Anatomía e vía visual. <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.2. Formación de imaxes. 1.3. Fotorreceptores. 2. Curva de sensibilidade. <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 2.2. Efecto Purkinje. 3. Respostas do ollo ante a luz. <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Acomodación. 3.2. Adaptación. 3.3. Deslumbramento. 3.4. Fatiga e postmaxen 	0,5
2. Natureza e aspectos físicos da luz.	1. Natureza física da luz. <ul style="list-style-type: none"> 2. Ondas electromagnéticas. <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Lonxitude de onda. 2.2. O espectro visíbel. 2.3. Espectro continuo e descontinuo. 	1
3. Propiedades ópticas da materia.	1. O comportamento da materia ante a luz. <ul style="list-style-type: none"> 2. Reflexión. <ul style="list-style-type: none"> 2.1. Absorción. 2.2. Transmisión. 2.3. Refracción. 2.4. Interferencia. 2.5. Dispersión. 2.6. Polarización. 3. Lentes 	2
4. Magnitudes luminosas	1. Magnitudes fotométricas.	0,5

fundamentais.	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Flujo luminoso. 1.2. Intensidad luminosa. 1.3. Luminancia. 1.4. Iluminancia. 1.5. Rendimiento luminoso. 2. Aparatos de medición luminosa. 3. El sólido fotométrico. 4. Curvas fotométricas. 	
5. A cor.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Natureza da cor. <ul style="list-style-type: none"> 1.1. O espectro visíbel. 1.2. A cor dos corpos. 1.3. Lonxitude de onda. 1.4. Distribución espectral. 1.5. Temperatura de cor. 1.6. A síntese aditiva. 2. Sistemas de clasificación da cor. <ul style="list-style-type: none"> 2.1. A esfera de Runge. 2.2. O sólido de Ostwald. 2.3. O NCS estándar. 2.4. O sistema Munsell. 2.5. Diagrama cromático CIE. 3. Os filtros <ul style="list-style-type: none"> 3.1. Efecto de cor. 3.2. Correctores. 3.3. Difusores. 3.4. Densidade neutra. 3.5. Dicroicos. 4. Psicoloxía da cor. <ul style="list-style-type: none"> 4.1. Diferenciación entre cor pigmento e cor luz. 4.2. Luz e cor no personaxe. 5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor 6. Percepción visual aplicada á iluminación. 	2
6. Fontes de luz	<ul style="list-style-type: none"> 1. Tipos de lámpadas. <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Lámpadas incandescentes. 1.2. Lámpadas de descarga. 1.3. Luz mestura. 1.4. Haloxenuros metálicos. 1.5. Lámpadas de inducción. 1.6. Lámpadas de xenón. 1.7. Tubos luminiscentes. 1.8. Paneis electroluminiscentes. 1.9. Láser. 1.10. Fibra óptica. 1.11. LEDs 1.12. Quimioluminiscencia. 2. Factores a ter en conta. 	1

	2.1. IRC: sistemas de clasificación. 2.2. Distribución espectral. 2.3. Curvas de distribución luminosa. 3. Depreciación da eficiencia luminosa.	
7. Os proxectores de luz teatral	7.1. Focos de luz convencional. 7.2. Focos de luz LED. 7.3. Outros proxectores	2,5
8. Ubicación dos proxectores.	1. Iluminación frontal. 2. Iluminación lateral. 3. Iluminación de contra. 4. Iluminación cenital. 5. Iluminación contrapicada. 6. Iluminación rasante. 7. Psicoloxía do personaxe. 7.1. Modificación das características psicofísicas do personaxe a partires da situación e dirección dos proxectores.	1,5
9. Esquemas básicos de iluminación.	1. Esquemas de luz xeral. 1.2. Sistema Mc Candless. 1.2. Sistema de triangulación. 1.3. Outros esquemas de luz xeral. 2.. O aforado da caixa escénica e a luz xeral. 3. Características propias dos diferentes espectáculos. 3.1. Teatro clásico. 3.2. Teatro contemporáneo. 3.3. Ballet clásico. 3.4. Danza contemporánea. 3.5. Ópera. 3.6. Musical. 3.7. Cabaret. 3.8. Rock. 4. Luces puntuais e de efecto.	1,5
10. Infraestrutura teatral para a iluminación.	1. Varas manuais e electrificadas. 2. Truss. 3. Torres de rúa. 4. Circuitos e conexións. 5. Cicloramas. 6. Panoramas. 7. Proxectores	0,5
11. O control da luz.	1. Dimmer 2. Patch. 3. Protocolo DMX-512. 4. A mesa de luces	1
12. Traballos en torno á iluminación.	1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	1
TOTAL SESIÓNS		15

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE			
Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	10	4	14
Exposición práctico-teórica	8	2	10
Práctica colectiva	6	2	8
Titorías individuais	2	6	8
Actividades de avaliación. Probas.	4	16	20
TOTAL	30	30	60
PORCENTAXE	50%	50%	

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSINANZA E APRENDIZAXE	
Actividades	Descrición
Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral. Apoiaranse con material audiovisual que será entregado posteriormente para a súa revisión e/o consulta.
Exposicións teórico-prácticas.	Faranse no teatro, realizando unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Prácticas individuais e colectivas.	Desenvolveranse baixo a supervisión da docente, aplicando os contidos aprendidos.
Titorías individuais e colectivas.	Asesoramento sobre os diversos temas que compoñen a programación tanto de xeito teórico como teórico-práctico.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA	
Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Titoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inquedanzas que xurdan en cada caso. <i>Titoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN		
<p>O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.</p>		
8.1 Avaliación ordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Realización dunha proba escrita	T2, T3, T8, X5, X6, EE1, EE2, EE5	80%

sobre os coñecementos teóricos acadados.		
Asistencia a clase, puntualidade, participación...	T13	20%

Nota: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda de avaliación continua.

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora mínimo seis semanas antes da data do exame.

Nota 2: Considerase necesaria a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos que se indican na programación	T2, T3, T8, EE1, EE2, EE5	70%
Análise dun video no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T8, T13, X5, X6, EE1, EE2, EE5	30%

Nota 1: A persoa que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora mínimo seis semanas antes da data do exame.

Nota 2: Considerase necesaria a asistencia a titorías.

Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas.

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS

- KUEPPERS, Harald (1985): *Fundamentos de la teoría de los colores*, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): *Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación*. Editorial Ñaque. Ciudad Real.
- SIRLIN, ELI (2006): *La luz en el teatro. Manual de iluminación*. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral. Buenos Aires.
- TORNQUIST, JORRIT (2008): *Color y luz, teoría y práctica*. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.
- YOT, RICHARD (2011): *Guía para usar la luz*. Ed. Blume. Londres.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

- BOVA, BEN (2004): *Historia de la luz*. Ed. Espasa Forum. Colección Ensayo y Pensamiento. México.
- DREYER, KEVIN (2020): *Dance and light. The partnership between choreography and lighting design*. Ed. Routledge. Nueva York.

GALLARDO, SUSANA (2007): *Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información*. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.

HELLER, EVA (2004): *Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón*. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.

LOISELEUX, JACQUES (2004): *La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz*. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.

MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): *Un discurso de la luz*. Editado por Erco, Alemania.

MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): *Electricidad I, Teoría básica y prácticas*. Marcombo Ediciones Técnicas.

ROSSO, PACO (2019): *Control de la iluminación*. Ed. Paraninfo. Madrid.

ROSSO, PACO (2017): *Luminotecnia. Iluminación, captación y tratamiento de la imagen*. Ed. Altaria, SL. Tarragona.

SÁ, ALFRED (2015): *Aplicaciones del LED en diseño de iluminación*. Ed. Marcombo. España.

SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): *Dramaturgias de la imagen*. Universidad de Castilla la Mancha.

SIMPSON, ROBERT (2003): *Control de la iluminación. Tecnología y aplicaciones*. Ed. Focal Press. Escuela de Cine y Vídeo. Guipúzcoa.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir a clase con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta materia precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Pedra Seixa.